

ПОСЕБНИ УСЛОВИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ НА УЧЕНИЦИ И НА СТУДЕНТИ ОД ПОСЛЕДИЦИ НА НЕСРЕКЕН СЛУЧАЈ (НЕЗГОДА)

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

- (1) Овие Посебни услови за осигурување на ученици и студенти од последици од несрекен случај (незгода) (во натамошниот текст: Посебни услови) се составен дел на договорот за осигурување на ученици во основни, средни и стручни училишта и на студенти на виши, високи школи и факултети од последици на несрекен случај што договарачот на осигурувањето ќе го склучи со Акционерско друштво за осигурување и реосигурување Македонија, Скопје - Виена Иншуренс Груп (во натамошниот текст: осигурувач). За сите права и обврски на договорните страни, како и на трети лица, што произлегуваат од договорот за осигурување, кои не се регулирани со конкретниот договор и со овие Посебни услови, се применуваат одредбите од Законот за облигациони односи.
- (2) Со овие Посебни услови се регулираат односите помеѓу договарачот на осигурувањето и осигурувачот за договорените облици на осигурување во случај на:
  - смрт од последици на несрекен случај;
  - трајна загуба на општата работна способност (инвалидитет);
  - преодна неспособност за работа (дневен надомест) и
  - нарушување на здравјето што бара лекарска помош (трошоци за лекување).
- (3) Одделните изрази во овие Посебни услови значат:
  - **Договарач** - физичко или правно лице што со осигурувачот ќе склучи договор за осигурување.
  - **Понудувач** - лице што сака да склучи договор и за тоа поднесува писмена или усна понуда.
  - **Осигуреник** - лице од чија смрт, инвалидитет или нарушување на здравјето зависи исплатата на осигурената сума, односно надоместокот.
  - **Корисник** - лице на кое осигурувачот му ја исплатува осигурената сума, односно надоместокот.
  - **Полиса** - исправа за склучено осигурување.
  - **Осигурена сума** - највисокиот износ до кој осигурувачот има обврска.
  - **Премија** - износ што договарачот е должен да го плаќа на осигурувачот по договорот за осигурување.
  - **Лист на покрите** - привремен доказ за склучено осигурување, кој ги содржи битните елементи од договорот за осигурување.

СКЛУЧУВАЊЕ НА ДОГОВОР ЗА ОСИГУРУВАЊЕ

Член 2

- (1) Договорот за осигурување се склучува врз основа на усна или писмена понуда.
- (2) Осигурувачот може претходно да побара писмена понуда на посебен образец.
- (3) Ако осигурувачот не ја прифати писмената понуда, должен е за тоа во рок од 8 дена од денот на нејзиниот прием писмено да го извести понудувачот.
- (4) Ако осигурувачот не ја одбие понудата, која не отстапува од условите според кои врши осигурување, осигурувањето се смета за склучено од денот кога понудата пристигнала кај осигурувачот.
- (5) Ако осигурувачот ја прифати понудата само под посебни услови, осигурувањето е склучено во оној ден кога договарачот се согласил на изменетите услови.
- (6) Се смета дека договарачот се откажал од склучување на договорот ако на изменетите услови не се согласил во рок од 8 дена од денот на приемот на препорачаното известување од осигурувачот.
- (7) Договорот за осигурување е склучен кога договарачот и осигурувачот ќе ја потпишат полисата за осигурување или листот на покрите.

ФОРМА НА ДОГОВОРОТ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ

Член 3

- (1) Договорот за осигурување и сите додатоци кон договорот важат само ако се склучени во писмена форма.
- (2) Сите барања и изјави се сметаат за поднесени благовремено, само ако се поднесени во рокот предвиден во овие Посебни услови. Како ден на приемот се смета денот на предавањето во пошта или денот на испраќањето на електронска порака на официјалната е-маил адреса.

СПОСОБНОСТ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ

Член 4

- (1) Лицата наведени во членот 1, став 1 на овие Посебни услови се осигуруваат без разлика на нивната здравствена состојба, општата работна способност и годините на живот.
- (2) Лицата што се потполно лишени од деловна способност во секој случај се исклучени од осигурувањето, освен ако со закон не е поинаку одредено.

ПОИМ НА НЕСРЕКЕН СЛУЧАЈ

Член 5

- (1) Како несрекен случај, според овие Посебни услови, се смета секој ненадеен настан независен од волјата на осигуреникот, кој дејствувајќи однадвор и нагло врз телото на осигуреникот има за последица негова смрт, целосен или делумен инвалидитет, преодна неспособност за училишна работа или нарушување на здравјето што бара лекарска помош.
- (2) Во смисла на претходниот став, како примери на несрекен случај се сметаат следните настани: газење, судрување, удар со некаков предмет или на некаков предмет, удар од електрична енергија или гром, паѓање, лизгање, уривање, ранување со оружје, со разни други предмети или експлозивни материји, убод со разни предмети, удар или каснување на животно и убод од инсекти, освен ако со таквиот убод е предизвикана некаква инфективна болест.
- (3) Како несрекен случај се смета и следното:
  1. труење со хемиски средства, освен професионални заболувања;
  2. труење со храна, кое за последици има смрт на осигуреникот;
  3. инфекција на повреда предизвикана од несрекен случај;
  4. труење поради вдишување гасови или отровна пареа, освен професионални заболувања;
  5. изгореници со оган или со електрицитет, со жешки предмети, течности, или пареа, киселина, лужина и сл.;
  6. давење и утопување;
  7. душење или задушување поради затрупување (со земја, песок и сл.);
  8. прснување на мускули, исколчување, прснување на зглобни врски, кршење на здрави коски што ќе настане поради нагли телесни движења или ненадејни напрегнувања предизвикани со непредвиден надворешен настан, доколку тоа непосредно веднаш по повредата е утврдено во болница или во друга здравствена установа;
  9. дејствување на светлина, сончеви зраци, температура или лошо време, ако осигуреникот непосредно бил изложен поради еден несрекен случај настан пред тоа, или се нашол во такви непредвидени околности што никако не можел да ги одбегне ниту да ги спречи, или бил изложен заради спасување човечки живот;
  10. дејствување на рендгенски или радиумски зраци, ако настанат нагло и ненадејно, со исклучок на професионални заболувања.
- (4) **Не се сметаат како несрекен случај во смисла на овие Услови:**
  1. сите заразни, професионални и други болести, како и последиците од психички влијанија;
  2. стомачна кила, кила на папокот, водна и друга кила, освен оние што ќе настанат поради директно оштетување на стомачниот ѕид, под непосредно дејство на надворешна механичка сила на стомачниот ѕид, доколку веднаш по повредата е утврдена трауматична кила, кај која болнички покрај килата е утврдена и повреда на меките делови на стомачниот ѕид во тоа подрачје;
  3. инфекции и заболувања што ќе настанат поради разни форми на алергија, сечење или кинење жулеви или други израстоци на цврста кожа;
  4. анафилактичен шок, освен ако настапи при лекувањето поради настанат несрекен случај;
  5. херниа дисци интервертебралис, сите видови лумбалгии, дископатии, сакралгии, миофасцитис, кокцигодии, ишијалгии, фиброзитис и сите промени на слабинско-крстната регија означени со аналогни термини;
  6. одлепување на мрежницата (ablasio retinae на претходно болно или дегенеративно променето око, а по исклучок се признава одлепување на мрежницата на претходно здраво око, доколку постојат знаци на директна надворешна повреда на очната јаболчица, утврдени во здравствена установа;
  7. последици што настанале кај осигуреникот поради алкохолно лудило (delirium tremens) и дејство на дрога;
  8. последици на медицински, особено оперативни зафати што се преземаат за лекување или за превентива заради спречување на болести;
  9. патолошки промени на коските, патолошки епифизиолизи и патолошки скршеници;
  10. системни невромукуларни болести и ендокрини болести.

ПОЧЕТОК И ТРАЕЊЕ НА ОСИГУРУВАЊЕТО

Член 6

- (1) Осигурувањето започнува во 24.00 часот во оној ден што е означен во полисата како почеток на осигурувањето и престанува во 24.00 часот во оној ден што во полисата е наведен како ден на престанување на осигурувањето.
- (2) Обврската на осигурувачот за секој одделен ученик, односно студент, започнува во 0.00 часот во оној ден кога ја уплатил премијата (по уписната листа), но не порано од 0.00 часот во оној ден што е службено одреден за почеток на новата учебна година.
- (3) Обврската на осигурувачот за секој одделен ученик, односно студент, што се приклучил кон полисата по денот определен за почеток на осигурувањето во полисата и по уплатата на премијата за полисата, започнува во 24.00 часот во денот кога ја уплатил премијата за осигурување определена со полисата.
- (4) Обврската на осигурувачот престанува во 24.00 часот во оној ден кога осигуреникот престанал да биде ученик, односно студент (завршување на училиштето, дипломирање, напуштање на школувањето итн.).
- (5) Обврската по осигурувањето од изминатата година трае до оној ден кога осигуреникот платил премија за осигурување за тековната учебна година. Ако осигуреникот од изминатата учебна година не плати премија за осигурување за тековната учебна година, обврската на осигурувачот престанува најдоцна во 24.00 часот на шеесеттиот ден по службениот почеток на учебната година во соодветното училиште.
Одредбите од овој став важат и во случај ако осигуреникот од изминатата учебна година преминал во друго училиште од ист или од поголем степен.

ОБЕМ НА ОБВРСКИ НА ОСИГУРУВАЧОТ

Член 7

- (1) Кога ќе настане несреќен случај, во смисла на овие Посебни услови, осигурувачот ги исплатува осигурените суми што се договорени во договорот за осигурување, и тоа:
  1. за трошоци за погреб - договорената осигурена сума во случај на смрт од несреќен случај, односно осигурената сума во случај на инвалидитет, ако при несреќниот случај настапил потполн инвалидитет на осигуреникот. Ако настапи смрт од незгода на осигуреникот помлад од 14 години, осигурувачот ги исплатува трошоците за погреб врз основа на поднесените фактури, но најмногу до износот на осигурената сума во случај на смрт од незгода.
  2. процент на осигурената сума во случај на инвалидитет, кој одговара на процентот на делумниот инвалидитет, ако поради несреќен случај настапи делумен инвалидитет на осигуреникот;
  3. дневен надомест според членот 13, став 8 на овие Посебни услови ако осигуреникот поради несреќниот случај бил привремено неспособен за училишна работа;
  4. надомест на трошоци за лекување според членот 13, став 11 на овие Посебни услови, ако на осигуреникот поради несреќниот случај му била потребна лекарска помош и ако поради тоа имал трошоци за лекување.
- (2) Обврската на осигурувачот за исплатите по претходниот став постои и кога несреќниот случај настанал во текот на траењето на осигурувањето, и тоа во секојдневниот редовен живот на осигуреникот (дома, надвор, во училиште, на пат, на игралиште, на излети, екскурзии, летувања итн.).

ОГРАНИЧУВАЊЕ НА ОБВРСКИТЕ НА ОСИГУРУВАЧОТ

Член 8

- (1) Осигурувачот има обврска да исплати 33% од износот што би морал да го исплати според одредбите на претходниот член ако несреќниот случај настане при управување и при возење со авион и со летала од сите видови, освен во својство на патник во јавниот сообраќај, при спортски скокови со падобран, при автомобилски и мотоциклистички брзински натпревари, мотокрос, рели и при одржување тренинг.
- (2) Осигурувачот има обврска да исплати 66% од износот што би морал да го исплати според одредбите на претходниот член ако несреќниот случај настане при тренинг и учество на осигуреникот во јавни спортски натпревари, во својство на регистриран член на спортска организација, кај следните спортски гранки: фудбал, хокеј на мраз, џиу-џицу, џудо, карате, бокс, скијање, рагби, борење, скијачки скокови и летови, алпинизам и подводен риболов.

ИСКЛУЧУВАЊЕ НА ОБВРСКИТЕ НА ОСИГУРУВАЧОТ

Член 9

- (1) Исклучени се сите обврски на осигурувачот за несреќни случаи што ќе настанат:
  1. поради земјотрес;
  2. поради:
    - а). војна, инвазија, дејства на странски непријатели, непријателски или воени операции (без оглед дали е објавена војна или не), граѓанска војна, бунт, револуција, востание, граѓански немири, имајќи го предвид нивниот обем или нивното прераснување во востание, воена или узурпаторска сила;
    - б). кој било вид директно или индиректно дејство на тероризам без оглед на која било друга причина или настан што истовремено доведува до штета. Под тероризам, според овие Услови, се подразбира употреба на сила или насилство и/или закана со нив на лице или група лица поврзани со политички, религиозни, идеолошки или етнички цели и причини, вклучувајќи и намера да се влијае врз кои било власти, како и врз јавноста, под дејство на страв. Ако осигурувачот смета дека поради исклучоците наведени во точката 2, отштетното барање не е покриено со ова осигурување, товарот за докажување на спротивното го снесува осигуреникот.
- (2) Кај осигурениците постари од 14 години е исклучена обврската на осигурувачот за несреќни случаи што ќе настанат:
  1. поради настани наведени во претходниот став на овој член,
  2. при управување со авиони, воздушни летала од сите видови, пловни објекти, моторни и други возила без пропишана возачка исправа за управување со односниот вид и тип на воздушно летало, пловен објект, моторно и друго возило.

Одредбите од точката 2 на овој став нема да се применуваат во случај кога непоседувањето на пропишаната службена исправа не влијаело да настане несреќниот случај.

Се смета дека возачот ја поседува пропишаната возачка исправа кога со цел да го подготви и да го положи испитот за добивање службена исправа презема возење под непосреден надзор на лице што, според постојните прописи, може да обучава;
  3. поради обид или извршување самоубиство на осигуреникот од кои било причини;
  4. при подготвување, обид или извршување на смислено кривично дело, како и при бегане од таквото дејство;
  5. поради тоа што осигуреникот, или корисникот намерно го причинил несреќниот случај, а ако се повеќе корисници, исклучен е само оној корисник што намерно го предизвикал несреќниот случај;
  6. поради постоење причинска врска на дејство на наркотични средства, лекаства или алкохолизирана состојба на осигуреникот и настанувањето на несреќниот случај. Се смета дека осигуреникот е во алкохолизирана состојба ако се утврди присуство на алкохол во крвта повеќе од 10,8 мил. мола (0,50‰) кај возач, а кај другите осигуреници повеќе од 21,6 мил. мола (1,00‰).
- (3) Ако во моментот на склучување на договорот за осигурување ризикот од кој се осигурува (несреќен случај) веќе настанал, а тоа договарамот, осигуреникот, или корисникот го знаеле или морало да го знаат, договорот за осигурување е ништовен во делот што се однесува на ризикот што настанал, а уплатената премија се враќа на договарамот.

ПЛАЌАЊЕ НА ПРЕМИЈА

Член 10

- (1) Осигуреникот ја плаќа премијата на осигурувачот одеднаш и однапред за секоја година на осигурувањето.
- (2) Договарамот на осигурувањето е должен да води евиденција за уплатените премии со точен датум на уплатите за одделен осигуреник и премијата да ја дозначи на осигурувачот заедно со списокот на осигурениците.
- (3) Премијата за цела година на осигурувањето му припаѓа на осигурувачот и во случаите кога обврската на осигурувачот престанува пред истекувањето на тековната година на осигурувањето.

ПРИЈАВА НА НЕСРЕЌЕН СЛУЧАЈ

Член 11

- (1) Осигуреникот што е повреден поради несреќен случај должен е:
  1. веднаш да се јави на лекар, односно да повика лекар заради преглед и укажување потребна помош и веднаш да ги преземе сите потребни мерки заради лекување, како и да се придржува на лекарските совети и упатства во поглед на начинот на лекувањето;
  2. за несреќниот случај писмено да го известат осигурувачот кога е тоа можно според неговата здравствена состојба;
  3. со пријавата на несреќниот случај на осигурувачот да му ги достават сите потребни известувања и податоци, особено за местото и за времето кога настанал случајот, целосен опис на настанот, име на лекарот што го

прегледал или што го лекува, наод на лекарот за видот на телесните повреди, за настанатите и евентуалните последици, како и податоци за евентуални телесни недостатоци и болести што ги имал уште пред настанувањето на несреќниот случај. Должностите од точките 2 и 3 на овој став ги обврзуваат и договарачот на осигурувањето и старателот на осигуреникот.

- (2) Ако несреќниот случај имал за последица смрт на осигуреникот, корисникот на осигурувањето е должен за тоа писмено да го извести осигурувачот и да обезбеди потребна документација.
- (3) Осигурувачот има право од осигуреникот, договарачот, корисникот или од кое било друго правно или физичко лице да побара дополнителни објаснувања за утврдување на важни околности во врска со пријавениот несреќен случај.

УТВРДУВАЊЕ НА ПРАВАТА НА КОРИСНИКОТ

Член 12

- (1) Осигурувачот е должен да ја исплати договорената осигурена сума, односно надоместок, само кога несреќниот случај настанал за времетраењето на осигурувањето и ако последиците од несреќниот случај се предвидени во членот 7 од овие Посебни услови.
- (2) Ако осигуреникот почине поради несреќен случај, корисникот е должен на осигурувачот да му поднесе извод од матичната книга на умрените или друг веродостоен доказ за смртта на осигуреникот, како и доказ дека смртта настапила како последица на несреќен случај. Корисникот што со договорот за осигурување не е изречно предвиден должен е да поднесе и доказ за своето право за прием на осигурената сума.
- (3) Во случај на инвалидитет поради несреќен случај, осигуреникот, односно неговиот старател, е должен да поднесе доказ за причините за настанувањето на несреќниот случај и доказ за трајните последици (лекарски извештај за инвалидитетот). Медицинската документација задолжително треба да содржи: почетната документација од првиот лекарски преглед по незгодата и сите лекарски извештаи и наоди издадени во текот на лекувањето.
- (4) Конечниот процент на инвалидитет го определува осигурувачот според табелата за определување на процент на траен инвалидитет како последица на несреќен случај (незгода) за оваа категорија осигуреници (во натамошниот текст: табела). Ако некоја последица или загуба на орган не е предвиден во табелата, процентот на инвалидитет се определува во согласност со слични оштетувања што се предвидени во табелата. Индивидуалните способности, социјалната положба или занимањето (професионалната способност) на осигуреникот не се земаат предвид при определувањето на процентот на инвалидитет.
- (5) Во случај на губење на повеќе краишта или органи поради еден несреќен случај, се собираат процентите на инвалидитетот за секое краиште или орган.
- (6) Ако збирот на процентите на инвалидитетот според табелата на инвалидитет поради губење или оштетување на повеќе краишта или органи поради еден несреќен случај изнесува 100%, исплатата не може да биде повисока од осигурената сума што е договорена во случај на потполн инвалидитет.
- (7) Ако осигуреникот имал траен инвалидитет пред настанување на несреќниот случај, обврската на осигурувачот се одредува според новиот инвалидитет, независно од поранешниот, освен во следниве случаи:
  - а). ако новиот несреќен случај предизвикал зголемување на дотогашниот инвалидитет, обврската на осигурувачот се утврдува за разликата помеѓу вкупниот процент на инвалидитет и поранешниот процент;
  - б). ако новиот несреќен случај предизвика загуба или повреда на еден од порано повредените делови или органи, обврската на осигурувачот се утврдува само за зголемениот инвалидитет.
- (8) Ако осигуреникот поради несреќен случај е привремено неспособен за училишна работа, должен е за тоа да поднесе потврда од лекарот што го лекувал. Оваа потврда (извештај) мора да содржи лекарски наод со потполна дијагноза, точни податоци кога започнало лекувањето и од кој до кој ден осигуреникот не бил способен за училишна работа.
- (9) Трошоците за лекарски преглед и извештаи (почетен извештај на лекарот, лекарски извештај за инвалидитет, повторен лекарски преглед и наоди на специјалисти) и другите трошоци што се однесуваат за докажување на несреќен случај и на правата од договорот за осигурување паѓаат на товар на корисникот. Осигурувачот има право на свој трошок да преземе потребни мерки за лекарски преглед на осигуреникот преку свои лекари, лекарски комисији или преку здравствени организации.

ИСПЛАТА НА ОСИГУРЕНИ СУМИ

Член 13

- (1) Осигурувачот ја исплатува осигурената сума, односно нејзиниот соодветен дел или договорениот надомест на осигуреникот, односно корисникот, во рок од 14 дена откако обврската на осигурувачот и висината на обврската ќе бидат утврдени.
- (2) Процентот на инвалидитет се утврдува по завршеното лекување, во времето кога кај осигуреникот во однос на последиците настапила состојба на стабилизација, т.е. кога, според лекарските предвидувања, не може да се

- очекува подобрување или влошување на состојбата. Ако таквата состојба не настапи ни по истекувањето на 3 години од денот на настанувањето на несреќниот случај, како конечна се зема состојбата по истекувањето на овој рок и според неа се определува конечниот процент на инвалидитет.
- (3) Ако за утврдување на висината на обврската на осигурувачот е потребно одредено време, осигурувачот е должен на барање на осигуреникот да му исплати износ што одговара на неспорниот процент на инвалидитет за кој лекарот веќе тогаш врз основа на медицинската документација може да утврди дека трајно ќе остане. Осигурувачот нема да исплати аконтација ако пред тоа не е утврдена неговата обврска со оглед на околностите под кои настанал несреќниот случај.
  - (4) Ако осигуреникот почине пред истекувањето на една година од денот на настанувањето на несреќниот случај од последици на истиот несреќен случај, а конечниот процент на инвалидитет веќе бил утврден, осигурувачот ја исплатува осигурената сума за трошоци за погреб, односно разликата помеѓу осигурената сума и износот што бил исплатен пред тоа на име инвалидитет, доколку таква разлика постои.
  - (5) Во случај конечниот процент на инвалидитет да не е утврден, а осигуреникот да почине поради истиот несреќен случај, осигурувачот ја исплатува осигурената сума за трошоците за погребот, односно само разликата помеѓу таа сума и евентуално веќе исплатената аконтација за инвалидитет, но само тогаш ако смртта на осигуреникот настапи најдоцна во рок од 3 години од денот на настанувањето на несреќниот случај.
  - (6) Ако пред утврдувањето на конечниот процент на инвалидитетот во рок од 3 години од настанувањето на несреќниот случај настапи смрт на осигуреникот од која и да е друга причина, освен наведената во претходниот став на овој член, висината на обврските на осигурувачот од основата на инвалидитет се утврдува врз основа на постојната медицинска документација.
  - (7) Ако несреќниот случај има за последица привремена неспособност на осигуреникот за училишна работа (член 7, став 1, точка 3 од овие Посебни услови), а во договорот за осигурување е предвидено за таков случај исплата на дневен надомест, осигурувачот му го исплаќа на осигуреникот овој надомест во договорената висина од првиот ден што му следува на денот на започнатото лекување кај лекарот до последниот ден на траењето на неспособноста за училишна работа, односно до денот на смртта или утврдувањето на инвалидитетот, но не повеќе од 200 дена. Бројот на деновите за кои се исплатува дневен надомест за определен вид повреда се утврдува врз основа на лекарската потврда, односно службената потврда од членот 13, став 9 на овие Услови, но најмногу до бројот на деновите определени за тој вид повреди во табелата на дневен надомест за оваа категорија осигуреници.
  - (8) Се смета дека осигуреникот е неспособен за училишна работа кога поради несреќниот случај не може да го посетува училиштето, односно да ги следи предавањата, да пишува, да црта и да ги врши другите задачи. Неподвижноста на одделни краишта поради нивното ставање во гипс се смета како неспособност за работа иако осигуреникот во таква состојба го посетува училиштето. Привременото ослободување од физкултурни вежби во рамките на училишната настава не се смета како неспособност за училишна работа и не дава право за примање дневен надомест. Ако неспособноста на осигуреникот настане за време на училиштен распуст, за исплата на дневен надомест е меродавна оцената на лекарот за тоа дали осигуреникот би бил способен за својата редовна училишна работа што ја вршел пред училишниот распуст, односно пред престанување со посета на училиштето.
  - (9) Дневен надомест се исплатува по завршеното лекување врз основа на лекарска потврда, а може да се исплати само врз основа на службена потврда од училиштето, во која мора да биде наведено колку време осигуреникот не го посетувал училиштето, но само во случај ако неспособноста за училишната работа траела најмногу 30 дена. Ако преодната неспособност за училишна работа била продолжена од кои било други здравствени причини, осигурувачот е должен да исплати дневен надомест само за времетраењето на неспособноста причинета исклучиво од несреќниот случај.
  - (10) Ако несреќниот случај имал за последица нарушување на здравјето на осигуреникот за кое се бара лекарска помош, а договорен е и надомест на трошоци за лекување, без разлика на тоа дали имал и какви било други последици, осигурувачот му исплатува на осигуреникот, според поднесените докази, надомест на сите реални и потребни трошоци направени најдолго во текот на една година од денот на настанувањето на несреќниот случај, а најмногу до договорениот износ.
  - (11) Во трошоци за лекување, според претходниот став, спаѓаат и набавката на вештачки краишта, замените на заби, како и набавувањето други помагала, ако е тоа потребно според лекарска оценка. Осигурувачот има обврска да ги надомести само оние трошоци за лекување што ги направил само осигуреникот.
  - (12) Осигурувачот не е должен да ги надомести трошоците за лекување ако осигуреникот има право на бесплатно лекување во здравствена организација, односно тој има обврска само за надомест на оној дел на трошоците за лекување што ги плаќа осигуреникот од лични средства според одредбите на Законот за здравствена заштита.
  - (13) Ако несреќниот случај имал за последица смрт на осигуреникот или инвалидитет, осигурувачот му го исплатува на корисникот, односно на осигуреникот, износот на осигурената сума предвиден за такви случаи, без разлика на

исплатениот дневен надомест за преодна неспособност за училишна работа и исплатениот надомест за трошоци за лекување.

КОРИСНИЦИ НА ОСИГУРУВАЊЕТО

Член 14

- (1) За трошоци за погреб во случај на смрт од незгода на осигуреникот, осигурената сума се исплатува на неговите родители, а ако нема родители, на лице што ќе докаже дека ги платило трошоците за погреб.
- (2) Во случај на инвалидитет, корисник е самиот осигуреник.
- (3) Во случај на преодна неспособност за училишна работа, корисник е осигуреникот.
- (4) Во случај на надомест на трошоците за лекување, корисник е осигуреникот, односно лицето што ќе докаже дека ги исплатило споменатите трошоци.
- (5) Ако корисникот на осигурувањето е малолетно лице, исплатата на осигурената сума и на надоместокот ќе се изврши на неговите родители, односно старатели. Осигурувачот има право од овие лица да побара претходно да прибават овластување за прием на соодветниот износ на осигурената сума, односно надомест.

ПРАВО ЗА ПОДНЕСУВАЊЕ ПРИГОВОР

Член 15

- (1) Во случај осигурувачот и корисникот да не се согласат во поглед на видот и на обемот на последиците на несреќниот случај и во поглед на тоа дали и во кој обем повредата на осигуреникот е во причинска врска со несреќниот случај, корисникот на осигурувањето може да поднесе приговор на надлежниот орган на осигурувачот.

ПОСТАПКА ПО ПРИГОВОРИ

Член 16

- (1) Корисникот поднесува приговор до осигурувачот во писмена форма.
- (2) Осигурувачот е должен да го реши приговорот и писмено да го извести подносителот во рок од 30 дена од приемот на приговорот. Корисникот што не е задоволен од решението по приговорот има право да поднесе барање за арбитража, ако спорното прашање може да биде предмет на арбитража.

ПОСТАПКА ЗА АРБИТРАЖА

Член 17

- (1) Корисникот што не е задоволен од решавањето на неговото барање или од решението по приговорот поднесува писмено барање за спроведување на арбитража, на образец на осигурувачот.
- (2) Во постапката за арбитража утврдувањето на спорните факти им се доверува на двајца вештаци-лекари, од кои едниот го именува осигурувачот, а другиот корисникот на осигурувањето. Корисникот го именува својот вештак-лекар во барањето за спроведување на арбитража. Вештаците-лекари мора да бидат од специјалност соодветна на природата на повредата што е предмет на вештачење. Пред вештачењето овие двајца вештаци избираат трет вештак, кој ќе даде свое стручно мислење, и тоа само во врска со прашањата што ќе останат спорни меѓу нив и во границите на нивните процени. Постапката за арбитража треба да заврши со конечен наод и мислење најдоцна во рок од 60 дена од поднесување на барањето за спроведување на арбитражата.
- (3) Конечниот наод и мислење на вештаците ги обврзуваат договорните страни, а може да се побиваат само за претсметковни грешки.
- (4) Секоја страна ги плаќа трошоците на вештакот што го именува, а на третиот вештак ги плаќаат двете страни по половина.
- (5) До завршувањето на работата на арбитражата, и двете страни се откажуваат од поведување судски спорови по предметот на арбитражата, како и од пресметка на камати по основа на спорните побарувања.

ЗАСТАРУВАЊЕ НА ПОБАРУВАЊАТА

Член 18

- (1) Побарувањата на осигуреникот или на корисникот на осигурувањето, односно на трето лице од договорот за осигурување од незгода, застаруваат за три години сметајќи од првиот ден по истекувањето на календарската година во која настанало побарувањето.
- (2) Ако заинтересираното лице докаже дека до денот определен во претходниот став не знаело дека настанал осигурен случај, застарувањето почнува од денот кога сознало за тоа, со тоа што во секој случај побарувањето застарува за пет години од денот определен во претходниот став.
- (3) Побарувањата на осигурувачот од договорот за осигурување застаруваат за три години.

КЛАУЗУЛА ЗА РЕСТРИКТИВНИ МЕРКИ

Член 19

- (1) Осигурувачот нема да изврши исплата на надомест на отштетно побарување или каков било друг вид надомест, по претходно склучен договор за осигурување врз основа на овие Посебни услови за осигурување, доколку плаќањето на надоместот на отштетното побарување или друг вид надомест го изложи осигурувачот на какви било рестриктивни мерки определени со позитивно правни акти на ООН, САД, Обединето Кралство, ЕУ или Република Северна Македонија.

ЗАШТИТА НА ЛИЧНИ ПОДАТОЦИ ИДЕНТИТЕТ НА КОНТРОЛОРОТ И КОНТАКТ ЗА ЛИЧНИ ПОДАТОЦИ

Член 20

Контролор: Акционерско друштво за осигурување и реосигурување МАКЕДОНИЈА Осигурување АД Скопје – Виена Иншуренс Груп

Адреса: ул. „11 Октомври“ бр. 25

e-mail: info@insumak.mk

тел: +3892 3115 188

Контакт за лични податоци: Офицер за заштита на лични податоци

e-mail: lpoficer@insumak.mk

Дополнителни податоци за офицерот за заштита на личните податоци може да најдете на интернет-страницата на Друштвото www.insumak.mk.

ОБРАБОТКА И ЗАШТИТА НА ЛИЧНИТЕ ПОДАТОЦИ

Член 21

Осигурувачот врши обработка (собирање, евидентирање, организирање, чување итн.) на лични податоци на осигуреници, договарачи на осигурување, нивните законски застапници или полномошници во согласност со одредбите на Законот за заштита на личните податоци и другите релеванти позитивни прописи, применувајќи соодветни технички и организациски мерки за обезбедување безбедност на личните податоци. Собраните лични податоци се дел од збирките на лични податоци на Осигурувачот, а Осигурувачот во својство на контролор на личните податоци ги користи во согласност со основните начела за обработка на лични податоци дефинирани во Законот за заштита на личните податоци.

ЦЕЛИ И ПРАВНА ОСНОВА ЗА ОБРАБОТКАТА НА ЛИЧНИТЕ ПОДАТОЦИ

Член 22

Осигурувачот обработува лични податоци заради исполнување договорни обврски, врз основа на закон, за цели на легитимни интереси, како и врз основа на дадена согласност од клиентот на начин што е во согласност со целта за која биле обработувани.

а) **Исполнување на договорни обврски**

Личните податоци се неопходни за обработка од страна на Осигурувачот со цел да се исполнат правата и обврските што произлегуваат од договорот за осигурување, односно нивната обработка претставува основа за оценување на осигурително покритие и за надомест на штета.

б) **Законски обврски**

Осигурувачот обработува лични податоци во согласност со законските обврски предвидени во Законот за супервизија на осигурувањето, Законот за заштита на личните податоци, Законот за облигациони односи, Законот за задолжително осигурување во сообраќајот и други позитивни прописи, како и врз основа на регулаторни барања од институции (надлежен суд, Агенција за супервизија на осигурувањето, Јавно обвинителство, Управа за јавни приходи и др.).

в) **Легитимни интереси**

Осигурувачот обработува лични податоци врз основа на легитимен интерес, само во случаите кога легитимниот интерес преовладува над правата и слободите на субјектот на лични податоци: заштита на безбедноста на системите на ИТ, видеонадзор за заштита на имотот на Осигурувачот, вработените и клиентите, имплементација и воспоставување безбедносни мерки и др.

г) **Согласност на клиентот**

Личните податоци што ги обработува Осигурувачот ќе бидат искористени за цели како доставување рекламни материјали, промоции, понуди, како и за други цели на директен маркетинг, само врз основа на експлицитна согласност за обработка на лични податоци за цели на директен маркетинг, која може да се повлече во секое време, бесплатно, со писмено барање на следниот e-mail: lpoficer@insumak.mk, по пошта до МАКЕДОНИЈА

осигурување АД Скопје –Виена Иншуренс Груп, ул. „11 Октомври“ бр. 25, Скопје, со назнака „До Офицерот за заштита на лични податоци“ или во нашите деловни простории.

РОКОВИ НА ЧУВАЊЕ НА ЛИЧНИ ПОДАТОЦИ

Член 23

Личните податоци, Осигурувачот ги чува во рок за цело времетраење на договорниот облигационен однос, односно најмногу до 10 години по истекот на договорот за осигурување, или, во случај на настанување на штета, 10 години по затворањето на случајот на настанување на штетата, односно од денот на целосната исплата на надоместокот за настаната штета во согласност со член 109 став 8 од Законот за супервизија на осигурувањето.

По истекот на роковите од став 1 на овој член личните податоци ќе бидат избришани/уништени од базите на податоци на Осигурувачот и нема да се обработуваат за други цели.

ПРАВА НА СУБЈЕКТИТЕ НА ЛИЧНИТЕ ПОДАТОЦИ

Член 24

- право на пристап до личните податоци;
- право на исправка на неточни или нецелосни лични податоци;
- право на бришење;
- право на ограничување на обработката;
- право на преносливост на податоците;
- право на приговор;
- право на повлекување на согласноста за обработка на лични податоци, кога обработката е заснована на согласност.

Овие права субјектот на личните податоци може бесплатно да ги оствари контактирајќи го офицерот за заштита на лични податоци на следниот e-mail: lpoficer@insumak.mk, по пошта до МАКЕДОНИЈА осигурување АД Скопје – Виена Иншуренс Груп, ул. „11 Октомври“ бр. 25, Скопје, со назнака „До Офицерот за заштита на лични податоци“ или во нашите деловни простории.

ПРЕНОС НА ЛИЧНИТЕ ПОДАТОЦИ

Член 25

Осигурувачот може да изврши пренос на лични податоци во земји на Европска Унија, земји членки на Европскиот економски простор и трети земји тогаш кога тоа е потребно за склучување и за извршување на договорите за осигурување (на пример реосигурување или барање за надомест на штета случена во друга држава и сл.) само доколку од страна на Европската Унија или Агенцијата за заштита на личните податоци е утврдено дека во конкретната држава постои соодветно ниво на заштита на личните податоци.

Доколку во третата држава или меѓународна организација не постои соодветно ниво на заштита на лични податоци, Осигурувачот ќе може да го изврши преносот само доколку обезбеди соодветни мерки за заштита на овие податоци во согласност со закон.

ПРАВО НА ПРИГОВОР

Член 26

Клиентот на услугата на осигурување има право да поднесе приговор на обработката што се заснова на легитимен интерес на Осигурувачот, вклучувајќи и профилирање. Доколку корисникот на услугата сè уште смета дека личните податоци не се обработуваат во согласност со законот, може да поднесе барање до Агенцијата за заштита на личните податоци.

ПРАВО НА ПОВЛЕКУВАЊЕ НА СОГЛАСНОСТ

Член 27

Доколку субјектот дал согласност за обработка на лични податоци, тој може да ја повлече согласноста во секое време, целосно или делумно, во согласност со Законот за заштита на личните податоци, со тоа што повлекувањето на согласноста не влијае врз законитоста на обработката на личните податоци пред повлекување на согласноста.

Осигурувачот личните податоци ги обработува во најбрз можен рок по добивањето на известување за повлекување на согласноста.

Член 28

Со потпишувањето на полисата за осигурување договарувачот на осигурување потврдува дека пред собирањето на личните податоци од страна на овластеното лице на Осигурувачот е запознаен со целите и законските основи на обработката на личните податоци, како и обврската Осигурувачот да ги обработува личните податоци во согласност со Законот за заштита на личните податоци.

ПРАВО НА ЖАЛБА

Член 29

- (1) Договарачот, осигуреникот или корисникот на осигурувањето може да достават жалба во однос на осигурувачот до Агенцијата за супервизија на осигурувањето, како орган надлежен за супервизија на друштвата за осигурување.

НАДЛЕЖЕН СУД

Член 30

- (1) Во случај на спор меѓу договарачот на осигурувањето, односно осигуреникот и осигурувачот, месно е надлежен Основниот граѓански суд Скопје.

Прилог бр.1

**ТАБЕЛА ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ ПРОЦЕНТ НА ТРАЕН ИНВАЛИДИТЕТ
КАКО ПОСЛЕДИЦА ОД НЕСРЕКЕН СЛУЧАЈ (НЕЗГОДА)
за
осигурување на ученици и студенти**

ВОВЕДНИ ОДРЕДБИ

- (1) Во смисла на членот 12 од Општите услови за осигурување на лица од последици на несреќен случај (незгода) оваа Табела за одредување процент на траен инвалидитет (во натамошниот текст: Табела на инвалидитет), е составен дел на овие Посебни услови и на секој одделен договор за осигурување на ученици и студенти од последици на несреќен случај (незгода) кој договарачот на осигурувањето ќе го склучи согласно овие услови со Акционерското друштво за осигурување и реосигурување Македонија, Скопје - Виена Иншуренс Груп.
- (2) Како траен инвалидитет во смисла на оваа Табела на инвалидитет се смета трајна, ирреверзибилна состојба на нарушување на нормалната функција на дел, односно орган на телото.
- (3) Во осигурувањето на лица од последици на несреќен случај (незгода), во случај на траен инвалидитет, исклучиво се применува процентот одреден со оваа Табела на инвалидитет.
- (4) Во случај на повреда, конечниот инвалидитет се определува најрано три месеци по завршеното севкупно лекување, со исклучок кај ампутација и точките од Табелата каде поинаку е определено. За псевдоартроза, нагмечување на коскено-мускулната структура и синдром на пренапрегнување не се одредува инвалидитет.
- (5) Кај повеќекратните повреди на одделни делови, 'рбетот или органите, вкупниот инвалидитет на одреден дел, 'рбет или орган се определува така, што за најголема последица на оштетување се зема полниот процент предвиден во Табелата, од следното најголемо оштетување се зема половина од процентот предвиден во Табелата итн. по ред, 1/4, 1/8 итн. Вкупниот процент не може да го надмине процентот кој е одреден со Табелата на инвалидитет за потполна загуба на тој дел или орган.
- (6) Ако осигуреникот имал траен инвалидитет пред настанувањето на несреќниот случај, обврската на осигурувачот се одредува според новиот инвалидитет, независно од поранешниот, освен во следниве случаи:
  - а). ако новиот несреќен случај предизвикал зголемување на дотогашниот инвалидитет, обврската на осигурувачот се утврдува за разликата помеѓу вкупниот процент на инвалидитет и поранешниот процент;
  - б). ако новиот несреќен случај предизвикал загуба или повреда на еден од порано повредените делови или органи, обврската на осигурувачот се утврдува само за зголемениот инвалидитет;
  - в). ако со рендгенолошки прегледи е докажано дека дегенеративните болести на коскено-зглобниот систем постоеле пред несреќниот случај, осигурителот ќе го намали трајниот инвалидитет од Табелата за инвалидитет за 1/3 од проценетиот инвалидитет;
  - г). ако се докаже дека осигуреникот е заболел од шеќерна болест, болести на средниот и периферниот нервен систем, глувост, слабовидност, болести на крвните садови или хронични болести на белите дробови и ако тие болести делуваат за зголемување на инвалидитетот по настанатиот несреќен случај, осигурувачот ќе го намали крајниот инвалидитет по табелата за инвалидитет за 1/2;
  - д). ако претходна хронична болест е причината за настанокот на несреќниот случај, осигурувачот ќе го намали крајниот инвалидитет по Табелата за инвалидитет за 1/2.
- (7) Оценките на инвалидитетот за различни последици на еден орган или екстремитет не се собираат, но можат да бидат оценети по онаа точка која утврдува највисок инвалидитет за таа последица.
- (8) Во случај на загуба на повеќе делови или органи при еден несреќен случај, процентите на инвалидитет за секој одделен дел или орган се собираат, но не може да изнесуваат повеќе од 100%, ниту помалку од процентот на највисокиот поединечен инвалидитет.
- (9) Субјективните тешкотии во смисла на намалување на мускулната моторна сила, страв, болки и оток на местото на повредата не се земаат во предвид при одредувањето на процентот на траен инвалидитет. Индивидуалните способности, социјалната положба или занимање (професионална способност) на осигуреникот не се земаат предвид при одредувањето на процентот на инвалидитет.

I. ГЛАВА

1. Перзистентна вегетативна состојба	100%
2. Оштетување на мозокот со клинички утврдена слика: - хемипареа со силно изразен спастичитет; - екстрапирамидна симптоматологија (невозможна координација на движењата или постоење на груби ненамерни движења); - оштетување на малиот мозок со изразени растројства на рамнотежата на одот и координација на движењето	90%
3. Псевдобулбарен синдром	80%
4. Постравматска епилепсија докажана со објективни дијагностички методи и болнички лекувања: а). со зачестени напади (најмалку еднаш неделно)	60%
б). со ретки напади	20%
5. Жаришни оштетувања на мозокот со болнички евидентирани последици на психоорганиски синдром, со наод на психијатар и психолог по болничко лекување со соодветни испитувања: а). во лесен степен	30%
б). во среден степен	40%
в). во силен степен	60%
6. Хемипареа или дисфазија: а). во лесен степен	30%
б). во среден степен	40%
в). во силен степен	50%
7. Оштетувања на малиот мозок со адиодохокинеза и асинергија	40%
8. Состојба после нагмечување на мозокот докажано во текот на болничко лекување со објективни дијагностички постапки на дијагностичка обработка (ЦТ, ЕЕГ): а). без невролошки испади	5%
б). со благи невролошки испади	20%
в). со невролошки испади во среден степен	35%
г). со невролошки испади во силен степен	50%
9. Состојба по трепанација на сводот на черепот или кршење на базата на черепот, сводот на черепот, рендгенолошки верифицирано	10%
10. Посткомозионален синдром по болнички утврден потрес на мозокот без постоење на објективни невролошки наоди со изворна медицинска документација добиена во рок од 24 часа по повредата и последователна медицинска документација за текот на лекувањето	1%
11. Загуба на коса над 1/3 од површината на косата	5%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. Патолошките состојби на мозокот кои довеле до промени во мозокот не се опфатени со осигурување.
2. За потресите на мозокот кои не се болнички утврдени во рок од 24 часа по повредата и немаат историјат на лекување после повредата не се признава инвалидитет.
3. Сите форми на епилепсија мораат да бидат утврдени болнички со примена на современи дијагностички методи.
4. Кај различните последици од повреда на мозокот при еден несреќен случај процентите на инвалидитет не се собираат, туку се одредува процент само по точката која е најповолна за осигуреникот.
5. Трајниот инвалидитет за сите случаи кои спаѓаат под точките од 1 до 8 се определува најрано 2 години по повредата.

II. ОЧИ

12. Потполна загуба на видот на обете очи	100%
13. Потполна загуба на видот на едно око	33%
14. Ослабување на видот на едно око: а). за прва десеттина намален вид	1,65%
б). за втора десеттина намален вид	3,70%
в). за трета десеттина намален вид	6,00%
г). за четврта десеттина намален вид	9,00%

д). за петта десеттина намален вид	12,50%
ѓ). за шеста десеттина намален вид	16,50%
е). за седма десеттина намален вид	20,50%
ж). за осма десеттина намален вид	24,50%
з). за деветта десеттина намален вид	28,50%
15. Во случај да на другото око дошло до потполна загуба на видот, за секоја десеттина намалување на видот на повреденото око, се определува:	
а). за прва десеттина намален вид	3,30%
б). за втора десеттина намален вид	7,40%
в). за трета десеттина намален вид	12,00%
г). за четврта десеттина намален вид	18,00%
д). за петта десеттина намален вид	25,00%
ѓ). за шеста десеттина намален вид	33,00%
е). за седма десеттина намален вид	41,00%
ж). за осма десеттина намален вид	49,00%
з). за деветта десеттина намален вид	57,00%
16. Диплопија како трајна и ирепарабилна последица од повреда на око:	
а). екстерна офталмоплеггија	10%
б). тотална офталмоплеггија	20%
17. Загуба на очно сочиво:	
а). афакија - еднострана	20%
б). псевдоафакија - еднострана	5%
в). афакија - двострана	30%
г). псевдоафакија - двострана	10%
18. Делумни оштетувања на мрежницата и стаклестото тело:	
а). делумен испад на видното поле како последица на посттравматска Аблација ретине	3%
б). Опациталес коропорис витреи како последица на траматско крвавење во стаклестото тело на окото	3%
19. Мидријаза како последица на директна траума на окото	3%
20. Непотполна внатрешна офталмоплеггија	10%
21. Повреда на солзниот апарат и очните капаци:	
а). епифора	3%
б). ентропиум, ектропиу	3%
в). птоза на капациите	3%
22. Концентрично стеснување на видното поле на преостанатото око:	
а). до 60 степени	10%
б). до 40 степени	30%
в). до 20 степени	50%
г). до 5 степени	60%
23. Еднострано концентрично стеснување на видното поле:	
а). до 50 степени	5%
б). до 30 степени	10%
в). до 5 степени	20%
24. Хомонимна хемианопсија	30%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. Инвалидитет по Аблација ретине се определува по точките 13, 14, 15 или 18.
2. Повредата на очната јаболкница која предизвикала Аблација ретине мора да биде болнички дијагностицирана.
3. Оцената на оштетувањата на очите се врши по завршеното лекување со исклучок по точките 16 и 20, за кои минималниот рок изнесува една година по повредата.

III. УШИ

25. Потполна глувост на обете уши со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган ..... 40% |
26. Потполна глувост на обете уши со згаснати калорични реакции на вестибуларниот орган ..... 60% |

27. Потполна глувост на едно уво со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган.....	10%
28. Потполна глувост на едно уво со згасната калорична реакција на вестибуларниот орган на тоа уво.....	15%
29. Обострана наглувост со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган обострано:	
- вкупна загуба на слухот по Фулер-Сабине:	
а). од 31% до 60%.....	10%
б). од 61% до 85%.....	20%
30. Обострана наглувост со згасната калорична реакција на двата вестибуларни органа:	
- вкупна загуба на слухот по Фулер-Сабине:	
а). од 20% до 30%.....	10%
б). од 31% до 60%.....	20%
в). од 61% до 85%.....	30%
31. Еднострани тешка наглувост со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган	
- загуба на слухот на ниво од 90 до 95 децибели.....	10%
32. Еднострани тешка наглувост со згасната калорична реакција на вестибуларниот орган:	
- загуба на слухот на ниво од 90 до 95 децибели.....	12,5%
33. Повреда на ушната школка:	
а). потполна загуба или потполна деформација.....	15%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

За сите случаи од ова поглавје инвалидитетот се определува по завршеното лекување, но не порано од 6 месеци по повредата, со исклучок на точката 33, која се оценува по завршеното лекување.

IV. ЛИЦЕ

34. Белезно деформиращки оштетувања на лицето со функционални пречки и/или посттравматски деформитети на коските на лицето:	
а). во среден степен.....	5%
б). во силен степен.....	15%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

За козметичките и естетските белези на лицето не се одредува инвалидитет.

35. Ограничено отворање на устата:	
а). растојание на горните и долните заби - до 3 см.....	10%
б). растојание на горните и долните заби - до 1,5 см.....	30%
36. Дефекти на виличните коски на јазикот или на непцето со функционални пречки:	
а). во среден степен.....	10%
б). во силен степен.....	25%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. За случаите по точките 34, 35 и 36 инвалидитет се одредува по завршеното лекување, но не порано од 6 месеци по повредата.	
2. За загуба на заби не се одредува инвалидитет.	
37. Пареза на фаџијалниот нерв по фрактура на слепоочната коска или повреда на соодветната паротидна регија:	
а). во среден степен.....	5%
б). во силен степен со контрактура и кај мимичка мускулатура.....	20%
в). парализа на фаџијалниот нерв.....	30%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

Инвалидитетот по точката 37 се одредува по завршеното лекување, но не порано од 2 години по повредата.

V. НОС

38. Повреда на носот:
- а). делумна загуба на носот 15%
  - б). загуба на целиот нос 30%
39. Аносмиа како последица на верифицирана фрактура на горниот внатрешен дел на носниот скелет 3%
40. Деформација на носната пирамида после фрактура со дислокација на носните коски 5%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. Кога ќе се утврдат различни последици на повредата на носот поради еден несреќен случај, процентите за инвалидитет не се собираат, туку инвалидитетот се оценува по најповолната точка за осигуреникот.
2. Инвалидитетот од точка 39 се утврдува по завршеното лекување, но не пред истекот на една година од повредата или операцијата.
3. За повреда по точката 40 осигуреникот е должен на осигурувачот да му достави на увид РТГ-снимки.

VI. ДУШНИК И ХРАНОПРОВОДНИК

41. Повреди на душникот:
- а). состојба по трахетомија кај виталните индикации по повредата 5%
  - б). стеноза на душникот по повреда на гркланот и на почетниот дел на душникот 10%
42. Стеноза на душникот поради која мора трајно да се носи канила 60%
43. Стеснување на хранопроводникот, рентгенолошки докажано:
- а). во лесен степен 5%
  - б). во силен степен 30%
44. Потполно стеснување на хранопроводникот со трајна гастростома 80%

VII. ГРАДЕН КОШ

45. Повреди на ребрата:
- а). кршење на едно или две ребра ако е залекувано со дислокација, или скршнување на стернумот зараснат со дислокација без намалување на белодробната вентилација од рестриктивен тип 2%
  - б). кршење на 3 или повеќе ребра залекувано со дислокација без смалување на белодробната вентилација од рестриктивен тип 5%
46. Состојба по терактомија 5%
47. Оштетување на функцијата на белите дробови од рестриктивен тип поради кршење на едно или повеќе ребра, пентрантни повреди на градниот кош, посттравматска адхезија, хематоторакса и пневмоторакса:
- а). во лесен степен, 20%-30% смалување на виталниот капацитет 10%
  - б). во среден степен, 31%-50% смалување на виталниот капацитет 30%
  - в). во силен степен за 51% или повеќе смалување на виталниот капацитет 50%
48. Фистула по емпиема 10%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. Капацитетот на белите дробови се одредува со повторена спирометрија, а по потреба и со детална пулмолошка обработка и ергометрија.
  2. Ако состојбата од точките 45, 46 и 48 е проследена со пореметување на функцијата на белите дробови од рестриктивен тип, тогаш не се оценува по наведените точки, туку по точката 47.
  3. Инвалидитетот по точките 47 и 48 се оценува по завршеното лекување, но не порано од една година од денот на повредата.
  4. Ако со спирометрија се докаже мешано пореметување на функцијата на белите дробови (опструктивно и рестриктивно), инвалидитетот се намалува сразмерно на испадот на функцијата поради болест.
49. Загуба на една дојка:
- а). до 50 години живот 10%
  - б). преку 50 години живот 5%

в). тешко оштетување на дојката до 50 години живот.....	5%
50. Загуба на двете дојки:	
а). до 50 години живот.....	30%
б). преку 50 години живот.....	15%
в). тешко оштетување на двете дојки до 50 години живот.....	10%
51. Последици од пенетрантни повреди на срцето и големите крвни садови на градниот кош:	
а). срце со нормален електрокардиограм.....	10%
б). со променлив електрокардиограм според тежината на промената.....	30%
в). крвни садови.....	10%
г). аневризма на аортата со инплантата.....	30%

VIII. КОЖА

52. Длабоки белези на телото по опекотини или повреди без пречки на мотилитетот, а повредите зафаќаат површина над 5 см ² :	
а). од 5% до 10% од површината на телото.....	5%
б). од 10% до 20% од површината на телото.....	10%
в). преку 20% од површината на телото.....	15%
53. Длабок белег на кожата по повреди или опекотини кои предизвикале поголем белег на кожата од 5 см ²	1%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. Случаите од точката 52 се пресметуваат со примена на правилото на деветка.
2. Длабок белег настанува по интермедијални опекотини (II Б степен) и/или повреди со мал дефект на кожата.
3. Длабок белег настанува по длабоки опекотини (III степен) или поткожни субдермални (IV степен) и/или поголем дефект на кожниот покрив.
4. За последиците од епидермални опекотини (I степен) и површината (II А степен) инвалидитет не се определува.
5. Процентот на инвалидитет се утврдува по завршеното лекување, но не порано од 6 месеци од настанувањето на несреќниот случај.
6. Функциските пореметувања предизвикани со изгореници или повреди од точка 52, се оценуваат согласно соодветните точки од Табелата на инвалидитет.

IX. СТОМАЧНИ ОРГАНИ

54. Травматска хернија верифицирана во болница непосредно по повредата ако истовремено покрај хернијата е верифицирана повреда на меките делови на stomачниот сид во тоа подрачје.....	5%
55. Повреди на дијафрагмата:	
а). состојба по прснување дијафрагма во болница непосредно по повредата, верифицирана и хируршки згрижена.....	10%
б). дијафрагмална хернија - рецидив по хируршки згрижени дијафрагмални травматски кила.....	20%
56. Постоперативна хернија по лапартомија која е направена поради повредата.....	10%
57. Повреда на цревата и/или црниот дроб, желудник:	
а). шиене.....	10%
б). повреда на црн дроб со ресекција.....	20%
в). повреда на црева и/или на желудникот со ресекција.....	20%
58. Загуба на слезина (спленектомија):	
а). загуба на слезина до 20 години возраст.....	25%
б). загуба на слезина од 20-40 години возраст.....	20%
в). загуба на слезина со преку 40 години возраст.....	15%
59. Повреда на панкреас според функционалното оштетување.....	20%
60. Анус претернатуралис - траен.....	50%
61. Инконтиненција алви:	
а). делумна.....	20%
б). потполна.....	60%

Х. УРИНАРНИ ОРГАНИ

62. Загуба на еден бубрег - со нормална функција на другиот	30%
63. Загуба на еден бубрег - со оштетена функција на другиот:	
а). во лесен степен, до 30% оштетување на функцијата	40%
б). во среден степен, до 50% оштетување на функцијата	55%
в). во силен степен, над 50% оштетување на функцијата	80%
64. Функционални оштетувања на едниот бубрег:	
а). во лесен степен, до 30% оштетување на функцијата	7%
б). во среден степен, до 50% оштетување на функцијата	15%
в). во силен степен, преку 50% оштетување на функцијата	20%
65. Функционални оштетувања на двата бубрега:	
а). во лесен степен, до 30% оштетување на функцијата	20%
б). во среден степен, до 50% оштетување на функцијата	30%
в). во силен степен, преку 50% оштетување на функцијата	60%
66. Стеноза на уретрата после повреда:	
а). во лесен степен, под 18 ЦХ	5%
б). во среден степен, под 14 ЦХ	15%
в). во силен степен, под 6 ЦХ	30%
67. Повреда на мочниот меур со намален капацитет за секоја 1/3 на намалување на капацитетот	10%
68. Потполна инконтиненција на урината:	
а). кај мажи	40%
б). кај жени	50%
69. Уринарна фистула (уретална, перинеална, вагинална)	25%

ХИ. ГЕНИТАЛНИ ОРГАНИ

70. Загуба на еден тестис до 60 години живот	15%
71. Загуба на еден тестис преку 60 години живот	5%
72. Загуба на обата тестиса до 60 години живот	50%
73. Загуба на обата тестиса преку 60 години живот	25%
74. Загуба на penisот до 60 години	60%
75. Загуба на penisот преку 60 години живот	30%
76. Деформација на penisот со оневозможена кохабитација до 60 години живот	50%
77. Деформација на penisот со оневозможена кохабитација преку 60 години живот	25%
78. Загуба на матката и јајниците до 55 години живот:	
а). загуба на матката	40%
б). загуба на едниот јајник	10%
в). загуба на двата јајника	40%
79. Загуба на матката и на јајниците преку 55 години живот:	
а). загуба на матката	10%
б). загуба на секој јајник	5%
80. Оштетувања на вулвата и вагината кои оневозможуваат кохабитација до 60 години живот	50%
81. Оштетувања на вулвата и вагината кои оневозможуваат кохабитација преку 60 години	25%

ХИИ. 'РБЕТ

82. Повреда на 'рбетот со трајни оштетувања на 'рбетниот мозок (тетраплегија, параплегија, триплегија), со загуба на контрола на дефекацијата и на мочањето	100%
83. Повреда на 'рбетот со трајно оштетување на 'рбетниот мозок (тетрапареза, типереза) без загуба на контролата на дефекацијата и на мочањето, верифицирано со ЕМГ:	
а). во лесен степен	до 30%
б). во среден степен	40%
в). во силен степен	50%

84. Повреда на 'рбетот со пареза на долните екстремитети, верифицирани со ЕМГ:
- а). во лесен степен 25%
  - б). во среден степен 35%
  - в). во силен степен 45%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

Оштетувањата кои спаѓаат под точка 82, се оценуваат по утврдување на ирепаратилни невролошки лезии, а за точките 83 и 84 се оценуваат по завршеното лекување, но не порано од 2 години од денот на повредувањето.

85. Намалена подвижност на 'рбетот по повреда на коскениот дел на вратниот сегмент:
- а). во лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот) 4%
  - б). во силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)* 8%
- Објаснување на нормалниот опсег на движењата во услови под точката:
- * антефлексija ..... (0-40 степени)
  - ретрофлексija ..... (0-45 степени)
  - латерофлексija ..... (0-40 степени)
  - ротација ..... (0-60 степени)
86. Намалена подвижност на 'рбетот по повреда на коскениот дел на торакалниот сегмент:
- а). во лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)* 3%
  - б). во силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)* 6%
- * се мери влијанието на вкупната подвижност на тораколумбален 'рбет
87. Намалена подвижност на 'рбетот по повреда на коскениот дел на лумбалниот сегмент:
- а). во лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)* 5%
  - б). во силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)* 10%
- * антефлексija ..... (0-80 степени)
  - ретрофлексija ..... (0-20 степени)
  - латерофлексija ..... (0-20 степени)

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. За оценка по точките од оваа глава задолжително е на осигурувачот да му се достават РТГ-снимки на увид.
2. Хернија дисциинтервертебралис, сите видови лумбалгии, дископатија, спондилози, спондилестези, спондилолиза, сакралрии, миофасцитиси, коксигодии, ишијалгии, фибразитис, фасцитиси и сите патоанатомски промени на слабинско-крстни регии означени со аналогни термини, не се опфатени со осигурување.

XIII. КАРЛИЦА

88. Повеќекратно кршење на карлицата со тешка деформација или денивелација на сакроилијакалните зглобови или симфиза 30%
89. Симфизиолиза со дислокација во хоризонтална и/или вертикална рамнина:
- а). големина до 2 см 5%
  - б). големина преку 2 см 10%
90. Кршење на една цревна коска санирана со дислокација 5%
91. Кршење на двете цревни коски санирани со дислокација 10%
92. Кршење на срамната или седишната коска санирано со дислокација 5%
93. Кршење на 2 коски: срамната, седишната или срамната и седишната, со дислокација 10%
94. Кршење на крсната коска, санирана со дислокација 5%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. За кршење на коските на карлицата кои зараснале без дислокација и без објективни функционални пречки не се одредува инвалидитет.
2. За скршеница на тртната коска не се определува инвалидитет.
3. За оцена по точките од оваа глава задолжително е на осигурувачот да му се достават РТГ-снимки на увид.

XIV. РАЦЕ

95. Загуба на двете раце или шепа	100%
96. Загуба на раката од рамото (ексартхулација)	70%
97. Загуба на раката во подрачјето на надлактицата	65%
98. Загуба на раката под лакотот со задржана функција на лакотот	60%
99. Загуба на шепа	55%
100. Загуба на сите прсти:	
а). на двете шепа	100%
б). на едната шепа	45%
101. Загуба на палец	15%
102. Загуба на показалец	10%
103. Загуба на среден, до мал и на мал прст:	
а). среден	7%
б). до мал или мал, за секој прст	3%
104. Загуба на метакарпалните коски на палецот	6%
105. Загуба на метакарпалните коски на показалец	4%
106. Загуба на метакарпалните коски на средниот, до малиот и на малиот прст, за секоја коска	2%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. За загуба на еден член на палецот се одредува половина, а за загуба на еден член од другите прсти се определува третина од инвалидитетот определен за соодветниот прст.
2. Делумната загуба на коскениот дел од членчето се оценува како потполна загуба на членчето.
3. За загуба на јагодица од прстот се определува 1/2 од инвалидитетот определен за загуба на член.

НАДЛАКТИЦА

107. Потполна вкочанетост на рамениот зглоб во функционално неповолна положба (абдукција од 20 до 40 степени)	25%
108. Намалена подвижност на зглобот на рамото по скршеница (или луксација) на зглобните тела, РТГ докажана и со ограничена функција на зглобот од:	
а). лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)*	4%
б). силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)*	8%
* елевација со слободна лопатка	(0-180 степени)
антефлексija со фиксирана лопатка	(0-90 степени)
ретрофлексija со фиксирана лопатка	(0-50 степени)
абдукција со фиксирана лопатка	(0-90 степени)
внатрешна ротација	(0-85 степени)
надворешна ротација	(0-90 степени)
109. Клучна коска:	
а). неправилно зарастено кршење на клучната коска	2%
110. Потполно исчашување на акромиоклавикуларниот или стерноклавикуларниот зглоб рендгенски верифицирано	5%
111. Ендопротеза на рамениот зглоб	30%
112. Хроничен остеомиелитис на коските на горните екстремитети со фистула посттравматска	10%
113. Парализа на нервот аксесорисус	15%
114. Парализа на брахијалниот плексус	60%
115. Делумна парализа на брахијалниот плексус (ЕРБ или КУМПКЕ)	35%
116. Парализа на аксиларниот нерв	15%
117. Парализа на радијалниот нерв	30%
118. Парализа на нервот медианус	35%
119. Парализа на нервот улнарис	30%
120. Парализа на два нерва од едната рака	50%
121. Парализа на три нерва од едната рака	60%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. Пареза на нервите се одредува максимално до 2/3 од инвалидитетот определен за парализа на соодветниот нерв.
2. За случаите кои спаѓаат под точките од 113 до 121, инвалидитет се определува по завршеното лекување, но не пред две години по повредата со задолжителна верификација со ЕМГ, не постара од 3 месеци.

ПОДЛАКТИЦА

122. Потполна вкочанетост на зглобот на лактот во функционално повољна положба од 100 до 140 степени 15%
123. Потполна вкочанетост на зглобот на лактот во функционално неповољна положба 25%
124. Намалена подвижност на зглобот на лактот после скршеница (или луксација) на зглобните тела, РТГ докажана и со ограничена функција на зглобот од:
  - а). лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)* 4%
  - б). силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)* ..... 8%* екстензија ..... (0 степени)
флексија ..... (145 степени)
125. Намалена ротација на подлактицата (пронација и супинација) по скршеница во предел на лактот, РТГ верифицирана 2%
126. Разлабавен зглоб на лактот - осцилација на движење во попречна насока повеќе од 20 степени 5%
127. Анкилоза на подлактицата во супинација 25%
128. Анкилоза на подлактицата во средна положба 15%
129. Анкилоза на подлактицата во пронација 20%
130. Анкилоза на рачниот зглоб:
  - а). во положба на екстензија 15%
  - б). во оската на подлактицата 20%
  - в). во положба на флексија 30%
131. Намалена подвижност на рачниот зглоб после скршеница на зглобните тела, РТГ докажана и со ограничена функција на зглобот од:
  - а). лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)* 3%
  - б). силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)* ..... 6%* воларна флексија ..... (0-90 степени)
дорзална флексија ..... (0-70 степени)
улнарна девијација ..... (0-55 степени)
радијална девијација ..... (0-25 степени)
132. Ендопротеза на чунестата коска и/или ослинатум (месечеста коска) 15%

ПРСТИ

133. Потполна вкочанетост на сите прсти од едната рака 40%
134. Потполна вкочанетост на целиот палец 12%
135. Потполна вкочанетост на целиот показалец 9%
136. Потполна вкочанетост на средниот, до малиот и малиот прст:
  - а). целиот среден прст 5%
  - б). до малиот или малиот прст, за секој прст посебно 2%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. За потполна вкочанетост на еден зглоб на палецот се определува половина, а за потполна вкочанетост на еден зглоб на другите прсти се определува третина од инвалидитетот определен за загуба на тој прст.
2. Збирот на процентот на вкочанетост на одделни зглобови на еден прст не може да биде поголем од процентот определен за потполна вкочанетост на тој прст.
3. Вкупниот инвалидитет за повреда на прстите не може да изнесува повеќе од инвалидитетот за загуба на шака.
4. За последиците од повреда на прстите, инвалидитетот се одредува без примена на начелото од точката 5 од Општите одредби на Табелата на инвалидитет.

137. Неправилно зараснато скршување на метакарпална коска (скршеница зарасната со дислокација која влијае на функцијата на зглобот)	1%
138. Намалена подвижност на дисталниот, средниот или проксималниот зглоб на палецот	5%
139. Намалена подвижност на одделни зглобови на показалецот	2%
140. Намалена подвижност на одделни зглобови на средниот, домалиот или малиот прст	1%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. Вкупниот инвалидитет по точките 138, 139 и 140 не може да изнесува повеќе од инвалидитетот за потполна вкочанетост на истиот прст.
2. За оцена по точките од оваа глава задолжително е на осигурувачот да му се достават РТГ-снимки на увид.

XV. НОЗЕ

141. Загуба на двете натколеници	100%
142. Ексартикулација на нога во колк	70%
143. Загуба на натколеница во горната третина, осакатениот бут неповолен за протеза	60%
144. Загуба на натколеница под горната третина	50%
145. Загуба на двете потколеници, осакатени делови поволни за протеза	80%
146. Загуба на потколеница, осакатениот дел под 6 см	45%
147. Загуба на потколеница, осакатениот дел преку 6 см	40%
148. Загуба на двете стапала	80%
149. Загуба на едно стапало	35%
150. Загуба на стапало во Шопартова линија	35%
151. Загуба на стапало во Лисфранова линија	30%
152. Трансметатарзална ампулација	25%
153. Загуба на првата или петтата метатарзална коска	5%
154. Загуба на втората, третата и четвртата метатарзална коска, за секоја посебно	3%
155. Загуба на сите прсти на стапалото на една нога	20%
156. Загуба на палецот на стапалото:	
а). загуба на крајното членче на палецот	5%
б). загуба на целиот палец	10%
157. Загуба на целиот 2 – 5 прст на ногата, за секој прст	2,5%
158. Делумна загуба на целиот 2 – 5 прст на ногата, за секој прст	1%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

Вкочанетоста на интерфалангеалните зглобови на 2 – 5 прст во испружена положба или намалена подвижност на овие зглобови не претставува инвалидитет.

159. Потполна вкочанетост на колкот во функционално поволна положба	30%
160. Потполна вкочанетост на колкот во функционално неповолна положба	40%
161. Потполна вкочанетост на двата колка	70%
162. Намалена подвижност на зглобот на колкот по скршеница (или луксација) на зглобните тела, РТГ докажана и со ограничена функција на зглобот:	
а). лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)*	5%
б). силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)*	10%
* флексија со испружено колено	(0-80 степени)
флексија со свиткано колено	(0-110 степени)
екстензија	(0-20 степени)
абдукција	(0-45 степени)
аддукција	(0-30 степени)
внатрешна ротација	(0-45 степени)
надворешна ротација	(0-45 степени)
163. Ендопротеза на колкот	30%

164. Неправилно зараснато кршење на бутната коска со ангулација во варус, валгус позиција:	
а). од 10 до 20 степени.....	10%
б). над 20 степени.....	15%
165. Хроничен остеомиелитис на коските на долните екстремитети со фистула посттравматска	10%
166. Скратување на ногата поради кршење:	
а). од 4,1 до 6 см.....	15%
б). преку 6 см.....	20%
167. Вкочанетост на коленото:	
а). во функционално поволна положба (до 10 степени флексија)	25%
б). во функционално неповолна положба	35%
168. Намалена подвижност на зглобот на коленото после скршеница (или луксација) на зглобните тела, РТГ докажана и со ограничена функција на зглобот:	
а). во лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)*	5%
б). во силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)*	10%
* екстензија.....	(0 степени)
флексија	(0-130 степени)
169. Разнишаност на коленото по целосна руптура на предниот вкрстен лигамент, верифицирано со магнетна резонанца*, со потреба од стално носење на ортопедско помагало	5%
* се исклучуваат сите повреди на коленото по кои е направена оперативна интервенција на лигаментопластика на предниот вкрстен лигамент, парцијалните руптури, повреди на колатерални лигаменти и капсулата на зглобот	

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

За псевдоартроза на бедрената коска и вратот на бедрената коска не се одредува инвалидитет.

170. Ендопротеза на коленото	20%
171. Слободно зглобно тело поради повреда	3%
172. Функционални пречки по отстранување на чашка:	
а). парцијално отстранета чашка	5%
б). тотално отстранета чашка.....	15%
173. Неправилно зараснато кршење на потколеницата со валгус, варус или рекурвстум деформација, компарирано со здравата потколеница, преку 15 степени	10%
174. Анкилоза на скоковниот зглоб во функционално поволна положба (5-10 степени плантарна флексија)	10%
175. Анкилоза на скоковниот зглоб во функционално неповолна положба	25%
176. Намалена подвижност на скоковиот зглоб по скршеница на зглобните тела, РТГ докажана и со ограничена функција на зглобот од:	
а). лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)*	3%
б). силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)*	6%
* дорзална флексија	(0-25 степени)
плантарна флексија	(0-30 степени)
инверзија.....	(0-25 степени)
еверзија.....	(0-10 степени)
177. Ендопротеза на скоковиот зглоб.....	25%
178. Травматско проширување на малеоларната, бималеоларната и на трималеоларната вилушка на стапалото, компарирано со здравото стапало	5%
179. Деформација на стапалото, со скршеници на коските: пес ескаватус, пес плановалгус, пес варус, пес еквинус во силен степен	5%
180. Деформација на калканеусот по компресивно кршење	5%
181. Деформација на талусот по кршење со деформиращка артроза	5%
182. Деформација на метатарзус после скршеница на метатарзални коски, за секоја метатарзална коска	1% до 5%
183. Потполна вкочанетост на основниот или крајниот зглоб на палецот на стапалото	2%
184. Големи белези на петата или табанот по повреда на меките делови со површина преку 1/2 од табанот	5%
185. Парализа на исхијадичниот нерв.....	40%

186. Парализа на феморалниот нерв.....	30%
187. Парализа на тибиијалниот нерв.....	25%
188. Парализа на перонеалниот нерв	25%
189. Парализа на глутеалниот нерв	10%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. За пареза на нервите на нозете се определува максимално до 2/3 од процентот определен за парализа на соодветниот нерв.
2. За случаите што спаѓаат во точките од 185 до 189 се определува инвалидитетот по завршеното лекување, но не порано од 2 години по повредата, со верификација ЕМГ не постара од 3 месеци.
3. За псевдоартроза на пателата или тибиијата не се одредува инвалидитет.
4. За оцена на инвалидитетот по сите точки од оваа глава, освен за повредите на нерви и на меки делови, осигуреникот е должен на осигурувачот да му достави РТГ-снимки на увид.
5. Дисторзии на зглобовите не се опфатени со осигурување.
6. Не се одредува инвалидитет за оштетување и/или оперативно отстранување на менискус.
7. Не се одредува инвалидитет за нестабилност на коленото која е последица на оперативно отстранување на менискус.

Прилог бр.2

**ТАБЕЛА НА ДНЕВЕН НАДОМЕСТ
за
осигурување на ученици и студенти**

ВОВЕДНИ ОДРЕДБИ

- (1) Во смисла на членот 13 од Посебните услови за осигурување на ученици и студенти од последици на несреќен случај (незгода), оваа табела на дневен надомест е составен дел на овие Посебни услови и на секој одделен договор за осигурување на ученици и студенти од последици на несреќен случај (незгода) што договарамот на осигурувањето ќе го склучи согласно овие услови со Акционерско друштво за осигурување и реосигурување Македонија, Скопје - Виена Иншуренс Груп (во натамошниот текст: осигурувач).
- (2) Ако несреќниот случај имал за последица привремена неспособност на осигуреникот, бројот на деновите за кои се исплатува дневен надомест за определен вид повреда се утврдува врз основа на лекарска потврда - извештај, но најмногу до бројот на деновите определени за тој вид повреда во оваа табела на дневен надомест.
- (3) Доколку некој вид повреда не е наведен во табелата на дневен надомест, бројот на деновите на дневниот надомест се определува според бројот на деновите предвидени за сличен вид повреди наведени во табелата.

I ПОВРЕДИ НА ГЛАВА

- (1) **Дневниот надомест изнесува најмногу до 30 дена за:**
  1. посткомоционален синдром по болнички или амбулантно утврден потрес на мозокот без постоење на објективни невролошки наоди;
  2. загуба на коса над 1/3 од површината на косата.
- (2) **Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:**
  1. дифузни оштетувања на мозокот со клинички утврдена слика на декортација, односно децеребрација:
    - хемиплегија од инветериран тип со афазија и агнозија;
    - деменција (Корсаковлев синдром);
    - обостран Паркинсов синдром со изразен ригор;
    - комплетна хемиплегија, параплегија, триплегија, тетраплегија;
    - епилепсија со деменција и психичка детериорација;
    - психоза по органска повреда на мозокот;
  2. оштетување на мозокот со клинички утврдена слика:
    - хемипареца со силно изразен спастичитет;
    - екстрапиримидна симптоматологија (невозможна координација на движењата или постоење на груби ненамерни движења);
    - псевдобулбарна парализа со присилно плачење или смеење;
    - оштетување на малиот мозок со изразени растројства на рамнотежата на одот и координација на движењето;
  3. псевдобулбарен синдром;
  4. жаришни оштетувања на мозокот со болнички евидентирани последици на психоорганиски синдром со наод на психијатар и психолог по болничкото лекување со соодветни испитувања;
  5. хемипареца или дисфазија;
  6. оштетувања на малиот мозок со адиодохокинеза и асинергија;
  7. контузиони повреди на мозокот;
  8. состојба по трепанација на сводот на черепот или кршење на базата на черепот, сводот на черепот, рендгенолошки верифицирано.

II ПОВРЕДИ НА ОЧИ

- (3) **Дневниот надомест изнесува најмногу до 60 дена за:**
  1. диплопија како трајна и ирепаративна последица од повреда на око, екстерна и тотална офталмоплегија;
  2. мидријаза како последица на директна траума на окото;
  3. непотполна внатрешна офталмоплегија;
  4. повреда на солзниот апарат и на очните капаци (епифора, ентропиум, ектропиум, птоза на капациите);
  5. концентрично стеснување на видното поле на преостанатото око од 1 до 60 степени;

6. еднострано концентрично стеснување на видното поле од 1 до 50 степени;
7. хомонимна хемианопсија.
- (4) **Дневниот надомест изнесува најмногу до 90 дена за:**
  1. ослабување на видот на едно око;
  2. загуба на очна леќа (афакија и псевдоафакија).
- (5) **Дневниот надомест изнесува најмногу до 120 дена за:**
  1. делумни оштетувања на мрежницата и на стаклестото тело.
- (6) **Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:**
  1. потполна загуба на видот на двете очи;
  2. потполна загуба на видот на едно око.

III ПОВРЕДИ НА УШИ

- (7) **Дневниот надомест изнесува најмногу до 60 дена за:**
  1. потполна глувост на двете уши со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган;
  2. потполна глувост на едно уво со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган;
  3. двострана наглувост со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган: вкупна загуба на слухот по Фулер-Сабине од 31 до 60%;
  4. еднострана тешка наглувост со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган: загуба на слухот на ниво од 90 до 95 децибели;
  5. повреда на ушната школка со потполна загуба или потполна деформација.
- (8) **Дневниот надомест изнесува најмногу до 90 дена за:**
  1. потполна глувост на едно уво со згасната калорична реакција на вестибуларниот орган на тоа уво;
  2. двострана наглувост со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган: вкупна загуба на слухот по Фулер-Сабине од 61 до 85%;
  3. еднострана тешка наглувост со згасната калорична реакција на вестибуларниот орган, загуба на слухот на ниво од 90 до 95 децибели.
- (9) **Дневниот надомест изнесува најмногу до 120 дена за:**
  1. потполна глувост на двете уши со згаснати калорични реакции на вестибуларниот орган.

IV ПОВРЕДИ НА ЛИЦЕ

- (10) **Дневниот надомест изнесува најмногу до 30 дена за:**
  1. Загуба на постојните заби како последица на несреќен случај
- (11) **Дневниот надомест изнесува најмногу до 100 дена за:**
  1. Белезно деформирачки оштетувања на лицето со функционални пречки
  2. Посттравматски деформитети на лицето по скршеници на лицеви коски
  3. ограничено отворање на устата;
  4. дефекти на виличните коски на јазикот или непцето со функционални пречки.
- (12) **Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:**
  1. пареза на фацијалниот нерв по фрактура на слепоочната коска или повреда на соодветната паротидна регија.

V ПОВРЕДИ НА НОС

- (13) **Дневниот надомест изнесува најмногу до 30 дена за:**
  1. аносмија како последица на верифицирана фрактура на горниот внатрешен дел на носниот скелет;
  2. промена на обликот на пирамидата на носот;
  3. отежнато дишење поради фрактура на носниот септум што е утврдена од соодветен специјалист - клинички и рендгенолошки непосредно по повредата.
- (14) **Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:**
  1. повреда на носот: делумна или целосна загуба на носот.

VI ПОВРЕДИ НА ДУШНИК И НА ХРАНОПРОВОД

- (15) **Дневниот надомест изнесува најмногу до 100 дена за:**
  1. стеснување на хранопроводот.

(16) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. стеноза на душникот поради која мора трајно да се носи канила;
2. потполно стеснување на хранопроводот со трајна гастростома.

VII ПОВРЕДИ НА ГРАДЕН КОШ

(17) Дневниот надомест изнесува најмногу до 30 дена за:

1. повреди на ребрата, скршување на едно или повеќе ребра или на стернумот зараснати со дислокација, без или со намалување на белодробната вентилација од рестриктивен тип;
2. состојба по торакотомија.

(18) Дневниот надомест изнесува најмногу до 60 дена за:

1. оштетување на функцијата на белите дробови од рестриктивен тип со намалување на виталниот капацитет во лесен и среден степен до 50%, настанато како последица на: скршување на едно или повеќе ребра, пенетрантни повреди на градниот кош, посттравматска атхезија, хематоторакс и пневмоторакс.

(19) Дневниот надомест изнесува најмногу до 100 дена за:

1. фистула по емпиема.

(20) Дневниот надомест изнесува најмногу до 120 дена за:

1. Оштетување на функцијата на белите дробови од рестриктивен тип поради кршење на едно или повеќе ребра, пенетрантни повреди на градниот кош, посттравматска атхезија, хематоторакс и пневмоторакс, без намалување на виталниот капацитет
2. загуба на една дојка.

(21) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. оштетување на функцијата на белите дробови од рестриктивен тип со намалување на виталниот капацитет во силен степен над 51%, настанато како последица на: скршување на едно или повеќе ребра, пенетрантни повреди на градниот кош, посттравматска атхезија, хематоторакс и пневмоторакс;
2. загуба на двете дојки;
3. последици од пенетрантни повреди на срцето и на големите крвни садови на градниот кош.

VIII ПОВРЕДИ НА КОЖА

(22) Дневниот надомест изнесува најмногу до 30 дена за:

1. длабоки белези на телото по изгореници или повреди без пречки на мотолитетот, а повредите зафаќаат површина над 5 см².

(23) Дневниот надомест изнесува најмногу до 100 дена за:

1. длабоки белези на телото по изгореници или повреди, со функционални пречки.

IX ПОВРЕДИ НА СТОМАЧНИ ОРГАНИ

(24) Дневниот надомест изнесува најмногу до 30 дена за:

1. трауматска хернија верифицирана во болница, непосредно по повредата, ако истовремено покрај хернијата е верифицирана повреда на меките делови на stomачниот ѕид во тоа подрачје;
2. постоперативна хернија по лапаратомија што е направена поради повредата;
3. повреда на цревата и/или на црниот дроб, слезината, желудникот.

(25) Дневниот надомест изнесува најмногу до 60 дена за:

1. повреди на дијафрагмата;
2. сутура или загуба на слезина (спленектомија).

(26) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. повреда на панкреас според функционалното оштетување;
2. Анус праектернатуралис - траен;
3. инконтиненција алви - трајна.

X ПОВРЕДА НА УРИНАРНИТЕ ОРГАНИ

(27) Дневниот надомест изнесува најмногу до 100 дена за:

1. функционални оштетувања на едниот бубрег во лесен и среден степен, до 50% оштетување на функцијата.

(28) Дневниот надомест изнесува најмногу до 120 дена за:

1. загуба на еден бубрег - со нормална функција на другиот.

(29) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. функционални оштетувања на едниот бубрег во силен степен, над 50% оштетување на функцијата;
2. загуба на еден бубрег со оштетување на функцијата на другиот;
3. функционални оштетувања на двата бубрега;
4. растројство при испуштање на урина поради повреди на подрачјето на уrogenиталните органи според Шарие;
5. повреда на мочниот меур со намален капацитет, за секоја 1/3 на намалување на капацитетот;
6. потполна инконтиненција на урината;
7. трајна цистостома;
8. уринарна фистула (уретална, перинеална, вагинална).

XI ПОВРЕДИ НА ГЕНИТАЛНИТЕ ОРГАНИ

(30) Дневниот надомест изнесува најмногу до 30 дена за:

1. загуба на еден или на двата тестиса.

(31) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. загуба на penisот;
2. деформација на penisот со оневозможена кохабитација;
3. загуба на матката и на јајниците;
4. оштетување на вулвата и на вагината што оневозможува кохабитација.

XII ПОВРЕДИ НА 'РБЕТ

(32) Дневниот надомест изнесува најмногу до 100 дена за:

1. смалување на подвижноста на 'рбетот како последица на скршување на еден или повеќе прешлени со изменување на линијата на 'рбетот (кифоза, рибус, сколиоза);
2. смалена подвижност на 'рбетот по повредата на коскениот дел на вратниот, торакалниот или лумбалниот сегмент
3. Намалена подвижност на 'рбетот по повреда на коскениот дел на сегментот Л3 - Л5.

(33) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. повреда на 'рбетот со трајни оштетувања на 'рбетниот мозок или на периферните нерви (квадриплегија), со загуба на контролата на дефекацијата и уринарањето;
2. повреда на 'рбетниот мозок со целосна парализа на долните екстремитети, без пречки на дефекацијата и на уринарањето;
3. повреда на 'рбетот со трајно оштетување на 'рбетниот мозок или периферните нерви (параплегија) без загуба на контролата на дефекацијата и мочањето, верифицирано со ЕМГ;
4. повреда на 'рбетот, со пареза на долните екстремитети.

XIII ПОВРЕДИ НА КАРЛИЦА

(34) Дневниот надомест изнесува најмногу до 60 дена за:

1. скршување на една или две цревни коски санирано со дислокација;
2. скршување на срамната или седишната коска санирано со дислокација;
3. скршување на 2 коски: срамната, седишната или срамната и седишната, со дислокација;
4. скршување на крсната коска или тртната коска.

(35) Дневниот надомест изнесува најмногу до 100 дена за:

1. симфизеолоиза со дислокација, хоризонтална и/или вертикална.

(36) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. повеќекратно кршење на карлицата со тешка деформација или денивелација на сакроилијакалните зглобови или симфиза.

XIV ПОВРЕДИ НА РАЦЕ

(37) Дневниот надомест изнесува најмногу до 60 дена за:

1. загуба на палец, показалец, среден, домал или мал прст;

(38) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. загуба на двете раце или шепа;
2. загуба на раката од рамото (ексарткулација);
3. загуба на раката во подрачјето на надлактицата;
4. загуба на раката под лакотот со задржана функција на лакотот;
5. загуба на шепа;
6. загуба на сите прсти, на едната или на двете шепа.

НАДЛАКТИЦА

(39) Дневниот надомест изнесува најмногу до 30 дена за:

1. лабавост на рамениот зглоб со коскени дефекти на зглобните тела;
2. неправилно зараснато кршење на клучната коска.

(40) Дневниот надомест изнесува најмногу до 60 дена за:

1. намалена подвижност на раката во рамениот зглоб споредена со здравата рака;
2. потполно исчашување на акромиоклавикуларниот или стерноклавикуларниот зглоб, рендгенски верифицирано;
3. лезија (повреда) на ротаторната манжетна;
4. Трауматско раскинување на големите мускули на надлактицата.

(41) Дневниот надомест изнесува најмногу до 100 дена за:

1. потполна вкочанетост на рамениот зглоб во функционално поволна положба (абдукција);
2. ендопротеза на рамениот зглоб;
3. псевдоартроза на надлактичната коска.

(42) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. потполна вкочанетост на рамениот зглоб во функционално неповолна положба (абдукција);
2. хроничен остеомиелитис на коските на горните екстремитети со посттрауматска фистула;
3. парализа на нервниот аксесориус;
4. парализа на брахијалниот плексус;
5. делумна парализа на брахијалниот плексус (ЕРБ или КЛУМПКЕ);
6. парализа на аксиларниот нерв;
7. парализа на радијалниот нерв;
8. парализа на нервот медианус;
9. парализа на нервот улнарис;
10. парализа на два нерва од едната рака;
11. парализа на три нерва од едната рака.

ПОДЛАКТНИЦА

(43) Дневниот надомест изнесува најмногу до 60 дена за:

1. намалена ротација на подлактицата (просупинација) споредена со здравата рака;
2. намалена подвижност на рачниот зглоб спореден со здравата рака;
3. ендопротеза на чунестата коска и/или ослинатум (месечеста коска);
4. посттравматска псеудоартроза (незараснување) на навикуларната коска.

(44) Дневниот надомест изнесува најмногу до 90 дена за:

1. потполна вкочанетост на зглобот на лакотот во функционално неповолна положба;
2. намалена подвижност на зглобот на лакотот, спореден со здравата рака;
3. разлабавен зглоб на лакотот (разлабавување во фронтална рамнина) – осцилација на движењата во попречна насока;
4. анкилоза на рачниот зглоб.

(45) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. анкилоза на подлактицата во супинација;
2. анкилоза на подлактицата во средна положба;
3. анкилоза на подлактицата во пронација.

ПРСТИ

(46) Дневниот надомест изнесува најмногу до 30 дена за:

1. скршување на метакарпалните коски;
2. намалена подвижност на дисталниот или базалниот зглоб на палецот;
3. намалена подвижност на одделни зглобови на показалецот, средниот, домалиот или малиот прст.

(47) Дневниот надомест изнесува најмногу до 90 дена за:

1. потполна вкочанетост на сите прсти од едната рака;
2. потполна вкочанетост на целиот палец, целиот показалец, средниот, домалиот и малиот прст.

XV ПОВРЕДИ НА ДОЛЕН ЕКСТРЕМИТЕТ

(48) Дневниот надомест изнесува најмногу до 30 дена за:

1. слободно зглобно тело поради повреда;
2. посттравматско раскинување на мускулите на надколеницата и подколеницата докажано со ЕХО, МРИ
3. изолирани кршења на коските на тарзус.

(49) Дневниот надомест изнесува најмногу до 60 дена за:

1. деформација на една метатарзална коска по поголема деформација на метатарзусот по кршење на метатарзалните коски;
2. потполна вкочанетост на еден или повеќе зглобови на прстите на нозете;
3. големи белези на петицата или на табанот по дефектите на меките делови;
4. посттравматска тромбоза на длабоките крвни садови на натколеницата и потколеницата, докажана со доплер;
5. оштетување на менискус со рецидивирачки пречки во функцијата на зглобот на коленото, потврдено со магнетна резонанција;
6. трауматска хондромалација во пределот на коленото докажана со артроскопија или МРИ;
7. разнишаност на коленото по раскинување на колатералните лигаменти докажано со МРИ;
8. изолирани кршења на коските на талус;
9. намалена подвижност на зглоб на вториот до петтиот прст на стапалото по скршеница на фаланга на прстите на стапалото.

(50) Дневниот надомест изнесува најмногу до 100 дена за:

1. целосна или делумна загуба на еден од петте прсти на стапалото;
2. ендопротеза на колкот;
3. намалена подвижност на колкот компарирана со здравиот колк со верификација со РТГ;
4. намалена подвижност на зглобот на коленото, компарирано со здравото колено;
5. разнишаност на коленото по повреда на капсулата и на лигаментарниот апарат, компарирано со здравото колено, со потреба од постојано носење на ортопедско помагало;
6. ендопротеза на коленото;
7. анкилоза на отскочниот зглоб во функционално поволна и неповолна положба (5-10 степени плантарна флексија);
8. намалена подвижност на отскочниот зглоб, компарирано со здравиот отскочен зглоб;
9. ендопротеза на отскочниот зглоб;
10. трауматско проширување на мелеоларната, бималеоларната, трималеоларната виљушка на стапалото, компарирано со здравото стапало;
11. изолирани кршења на коските на тарзусот без поголеми деформации.

(51) Дневниот надомест изнесува најмногу до 200 дена за:

1. загуба на двете натколеници;
2. ексартикулација на нога во колк;
3. загуба на натколеница во горната третина, осакатениот бут непогоден за протеза;
4. загуба на натколеница под горната третина;
5. загуба на двете потколеници, осакатените делови погодни за протеза;
6. загуба на потколеница;
7. загуба на едно или две стапала;
8. загуба на стапало во Шопартова линија;
9. загуба на стапало во Лисфранова линија;
10. трансметатарзална ампутација;
11. загуба на една или повеќе од петте метатарзални коски;

12. загуба на сите прсти на стапалото на една нога;
13. потполна вкочанетост на колкот во функционално поволна или неповолна положба;
14. потполна вкочанетост на двата колка;
15. неправилно зарастено кршење на бутната коска со ангулација во варус, валгус позиција;
16. посттравматски хроничен остеомиелитис на коските на долните екстремитети;
17. скратување на ногата поради кршење;
18. вкочанетост на коленото (до 20 степени флексија), во функционално поволна или неповолна положба;
19. посттравматска псеудоартроза (незараснување) на бутната коска
19. неправилно зараснато кршење на потколеницата во валгус, варус или рекурватум деформација, компарирано со здравата потколеница;
20. деформација на калканеусот по компресивно кршење;
21. деформација на талусот по скршеница со следователна артроза;
22. парализа на искијадичниот нерв;
23. парализа на феморалниот нерв;
24. парализа на тибиијалниот нерв;
25. парализа на пероеналниот нерв;
26. парализа на глутеалниот нерв.

(52) Дневниот надомест изнесува најмногу до 30 дена:

1. за другите повреди на кој било дел од телото што не се опишани во табелата на дневен надомест, како контузии, дисторзии, фисури, рани и слични полесни повреди.

Бр. 02-7069/5

Датум: 25.10.2022 година

Претседател на Управен одбор
Бошко Андов

Овие Услови за осигурување ги донесе Управниот одбор на Друштвото на 333-тата редовна седница одржана на 29.12.2020 година со одлука бр. 02-9753/15 со примена од 1.1.2021 година. и измените и дополнувањата донесени на 462-та редовна седница одржана на 25.10.2022 година со одлука бр. 02-7069/5 со примена од 01.11.2022 година.

Лектор: Кристина Дукоска